

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z wniosku H. Z.
przy uczestnictwie E. Ł.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 19 maja 2021 r., sygn. akt XVI Ca 709/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestniczki E. Ł. na rzecz wnioskodawczyni H.Z. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania

przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do oceny istnienia lub nieistnienia tych przesłanek ogranicza się badanie skargi kasacyjnej na posiedzeniu Sądu Najwyższego w przedmiocie przyjęcia lub odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Takie ograniczenie ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie jako kolejny środek zaskarżenia wykorzystywany przez strony do kontroli wydanego przez sąd orzeczenia przez sąd kolejnej, wyższej instancji.

W skardze kasacyjnej wniesionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z 19 maja 2021 r. uczestniczka postępowania E. Ł. oparła wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania na przesłankach określonych przez art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Dla oceny istnienia przesłanek o przyjęciu wniesionej skargi kasacyjnej do rozpoznania zasadnicze znaczenie ma rozstrzygnięcie, czy skarżąca zasadnie powołała się na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. (istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów). Wskazanie przez skarżącą, że skarga jest oczywiście uzasadniona, co jest przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. opiera się bowiem na założeniu, że zasadne jest stanowisko prawne prezentowane w sprawie przez uczestniczkę postępowania, a nie stanowisko prawne zajęte w sprawie przez Sąd drugiej instancji.

W ocenie Sądu Najwyższego nie zachodzi jednak przesłanka wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przyjęcie skargi kasacyjnej z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają

wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN, 2002, nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, nie publ.; z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, nie publ. i z 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, nie publ.). Tymczasem wykładnia przepisów wskazanych przez skarżącą w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie budzi poważnych wątpliwości i nie wywołuje obecnie rozbieżności w orzecznictwie sądów. Jest to konsekwencją wydanych przez Sąd Najwyższy orzeczeń, w których odniesiono się do problemu ujawniania w księdze wieczystej prawomocnego postanowienia sądu stwierdzającego nabycie własności nieruchomości w sytuacji, w której po dacie nabycia z mocy prawa w ten sposób prawa własności nieruchomości została zbyta przez czynność prawną przez osobę ujawnioną w księdze wieczystej oraz do problemu, w jakim postępowaniu nabywca nieruchomości może żądać ochrony na podstawie art. 5 u.k.w.h. wynikającej z rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych. Z orzeczeń tych wynika, że rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych chroni osoby, które przez czynność prawną z osobą uprawnioną według księgi wieczystej nabyły własność lub inne prawo rzeczowe, nawet jeśli w czasie poprzedzającym transakcję inny podmiot nabył prawo do zasiedzenia własności nieruchomości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 lutego 2013 r., IV CSK 481/12, nie publ.). Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że sąd nie może oddalić wniosku o wpis do księgi wieczystej nabytego przez zasiedzenie prawa własności nieruchomości, jeżeli z treści wniosku, dołączonych dokumentów oraz treści księgi wieczystej wynika, iż na skutek tego nabycia własność utracił poprzednik prawny osoby wpisanej jako właściciel (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 maja 2005 r., III CK 561/04, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lipca 2020 r., III CSK 270/19, nie publ. oraz uchwała Sądu Najwyższego z 26 listopada 1992 r., III CZP 145/92, nie publ. dotycząca ujawnienia w księdze wieczystej prawa

własności na podstawie aktu własności ziemi wydanego wcześniej, niż zawarta umowa darowizny na rzecz innej osoby wpisanej jako właściciel). W postępowaniu wieczystoksięgowym nie są bowiem rozpoznawane jakiegokolwiek spory z zakresu własności (ani w charakterze przesłanki, ani samego rozstrzygnięcia), prowadzące sąd do konkluzji, że dokonanie wpisu zgodnego z wnioskiem doprowadzi do niezgodności stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 lipca 2001 r., I CKN 233/99, nie publ.). W konsekwencji w postępowaniu wieczystoksięgowym nie bada się czy ujawniony w księdze wieczystej nabywca nieruchomości korzysta z ręką wiary publicznej ksiąg wieczystych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 grudnia 1967, III CR 59/67, OSNC 1968, nr 7, poz. 128, uchwała Sądu Najwyższego z 22 maja 1996 r., III CZP 50/96, OSNC 1996, nr 11, poz. 141 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 25 lipca 2001 r., I CKN 233/99, nie publ., z 20 lutego 2003 r., II CKN 1237/00, nie publ., z 29 listopada 2005 r., III CK 285/05, nie publ., z 18 czerwca 2009 r., II CSK 4/09, nie publ. i z 24 lipca 2020 r., III CSK 270/19, nie publ.). Jeżeli na skutek wpisu stan prawny ujawniony w księdze wieczystej stał się niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym, ten, kto tak twierdzi, będzie mógł dochodzić usunięcia niezgodności na podstawie art. 10 u.k.w.h. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 25 lipca 2001 r., I CKN 233/99, nie publ., z 22 maja 2003 r., II CKN 109/01 nie publ. oraz z 29 listopada 2005 r., III CK 285/05, nie publ.).

Z uwagi na przytoczone stanowiska prawne zajmowane konsekwentnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy stwierdzić nie tylko, że nie występuje przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., ale także przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Ta ostatnia przesłanka zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego

przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, nie publ.).

Jak już wyżej wskazano oczywista zasadność skargi kasacyjnej została oparta na założeniu innego stanowiska prawnego od przyjętego przez Sąd Okręgowy, a prezentowanego przez skarżącą. Nadmienić przy tym należy, że wbrew odmiennej sugestii skarżącej, w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, iż na podstawie art. 626⁸ § 2 k.p.c. wyłączną podstawę ustaleń faktycznych przy rozpoznawaniu wniosku o wpis w księdze wieczystej stanowią treść i forma wniosku, dołączonych do niego dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Zakres kognicji sądu w sprawie o wpis jest ograniczony, jednak nie można *a priori* wykluczyć wykazania przez uczestnika - przy uwzględnieniu ograniczeń dowodowych w postępowaniu wieczystoksięgowym - że występują przeszkody do dokonania wpisu i oddalenia wniosku, o których mowa w art. 626⁹ k.p.c. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 września 2020 r., II CSK 759/18 nie publ., z 20 lipca 2020 r., I CSK 229/19, nie publ., z 4 kwietnia 2017 r., I CSK 514/16, nie publ., z 18 maja 2012 r., IV CSK 462/11, nie publ. oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 84). Podejście to – co należy podkreślić – zostało uwzględnione przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, gdyż ten dokonał oceny przedłożonego przez skarżącą dokumentu i uznał, iż nie stanowi on przeszkody do ujawnienia w księdze wieczystej prawa własności nabytego przez wnioskodawczynię przez zasiedzenie.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego - na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną - orzeczono na podstawie 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 5 i § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

[as]